

2012. december 13. - Budapest - **Végállomás Madeira - Királykérdés Magyarországon 1919-1921 címmel írt könyvet Speidl Zoltán újságíró, történész.**

A kötet IV. Károly restaurációs kísérleteit, valamint azok következményeit mutatja be.

A Kairosz Könyvkiadónál megjelent 288 oldalas munkáról a szerző az MTI-nek elmondta: még egyetemista korában kezdett foglalkozni a témával az 1960-as években, később a szakdolgozatát is erről írta.

"Ismeretterjesztő szándékkal, de tudományos megalapozottsággal készítettem el a könyvet" - fogalmazott Speidl Zoltán. Hozzátette, hogy a kötetet a szakirodalom, forráskiadványok, levéltári anyagok, emlékiratok és visszaemlékezések, a korabeli sajtó, valamint saját kutatásai alapján írta meg.

Megjegyezte, hogy az 1960-as években a történelemtudomány még nem foglalkozott ezzel a témával, noha a két sikertelen restaurációs kísérletnek "komoly következményei" voltak a magyar történelemre, hozzájárult az úgynevezett kisantant megalakulásához, egyben tartásához. A szerző kitért arra, hogy a restauráció külpolitikailag is ingatag alapon állt.

"Úgy gondolták, hogy Magyarországot demokratizálni kell. Az Antant-hatalmak sem nézték jó szemmel a Habsburg-törekvést, igaz, az iratokból kiderül, hogy kettős játékot játszottak. Például voltak időszakok, amikor elfogadták volna a kész helyzetet, azaz támogatták volna Károlyt abban az esetben, ha már Magyarországon van" - fogalmazott Speidl Zoltán, aki szerint ennek többek közt Edvard Benes volt az egyik fő szószólója.

A szerző felidézte, hogy a királypártiak két táborra szakadtak: a legitimisták a Habsburgokat, IV. Károlyt látták volna szívesen a trónon, míg a "szabad királyválasztóknak", akik Horthy Miklós közvetlen közeléből kerültek ki, több jelöltjük is volt, például felmerült Horthy neve is, aki azonban nem foglalkozott komolyan a felkéréssel. Utóbbi csoportot főként a magyar katonaság középvezetői, tisztjei alkották, akiket "sérelemi politika", emellett a családi, 1848-as hagyomány is motivált. "Úgy érezték, hogy ők a monarchia idején háttérbe voltak szorítva, egyfajta újraosztásban reménykedtek" - tette hozzá a szerző, aki szerint a legitimistákat később egyszerre jellemezte a német- és bolsevikellenesség.

A könyv időrendben követi az eseményeket, IV. Károly nyilatkozatával kezdődik, amelyben lemondott uralkodói hatalma gyakorlásáról, majd bemutatja az 1921-ben lezajlott két magyarországi restaurációs kísérletét, előzményeit, európai és magyarországi összefüggéseit. A történet 1922. április 1-jén, IV. Károly 35 évesen bekövetkezett halálával ér véget.

"Két dráma is zajlott egyszerre. Egyrészt megszűnik a császárság és csak formailag maradt meg a Magyar Királyság, miközben ezek Európa meghatározó hatalmi központjai voltak, másrészt láthatjuk IV. Károly személyes tragédiáját" - vélekedett a szerző.

Speidl Zoltán felelevenítette, hogy Károlyt nem nevelték királynak, a trónt akkor kellett elfoglalnia, amikor a világháborúban már egyértelműen vesztesre állt a monarchia. Károly tett kísérletet arra, hogy a kilépjen a háborúból, ez azonban kudarcot vallott.

"Egy rokonszenves figuráról van szó, aki ha konszolidáltabb körülmények között kerül trónra, jó vezető is lehetett volna" - tette hozzá. A könyv foglalkozik IV. Károly életének utolsó szakaszával is, amikor Madeirára, meglehetősen rossz körülmények közé került. "Egy rossz klímájú, nyirkos villában lakott, végül a spanyolnátha ölte meg, amiben tízmilliók haltak meg világszerte". A mélyen katolikus IV. Károlyt halála után boldoggá avatták.

A kötetet a Magyar Nemzeti Múzeum történelmi fényképtárából származó fotók illusztrálják.